

Studijní materiály jsou majetkem KOD FT TUL. Přístup k nim mají všichni studenti přihlášení na předmět a je zakázáno je jakkoliv šířit bez souhlasu autora.

Výroba oděvů

Ing. Katarína Zelová, Ph.D.

8. přednáška: Šicí stroje, speciální šicí stroje, nekonvenční způsoby spojování

PROJEKT OPTIS PRO FT, reg. č.: CZ.1.07/2.2.00/28.0312 JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM

A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

Katedra oděvnictví

Stehotvorná ústrojí

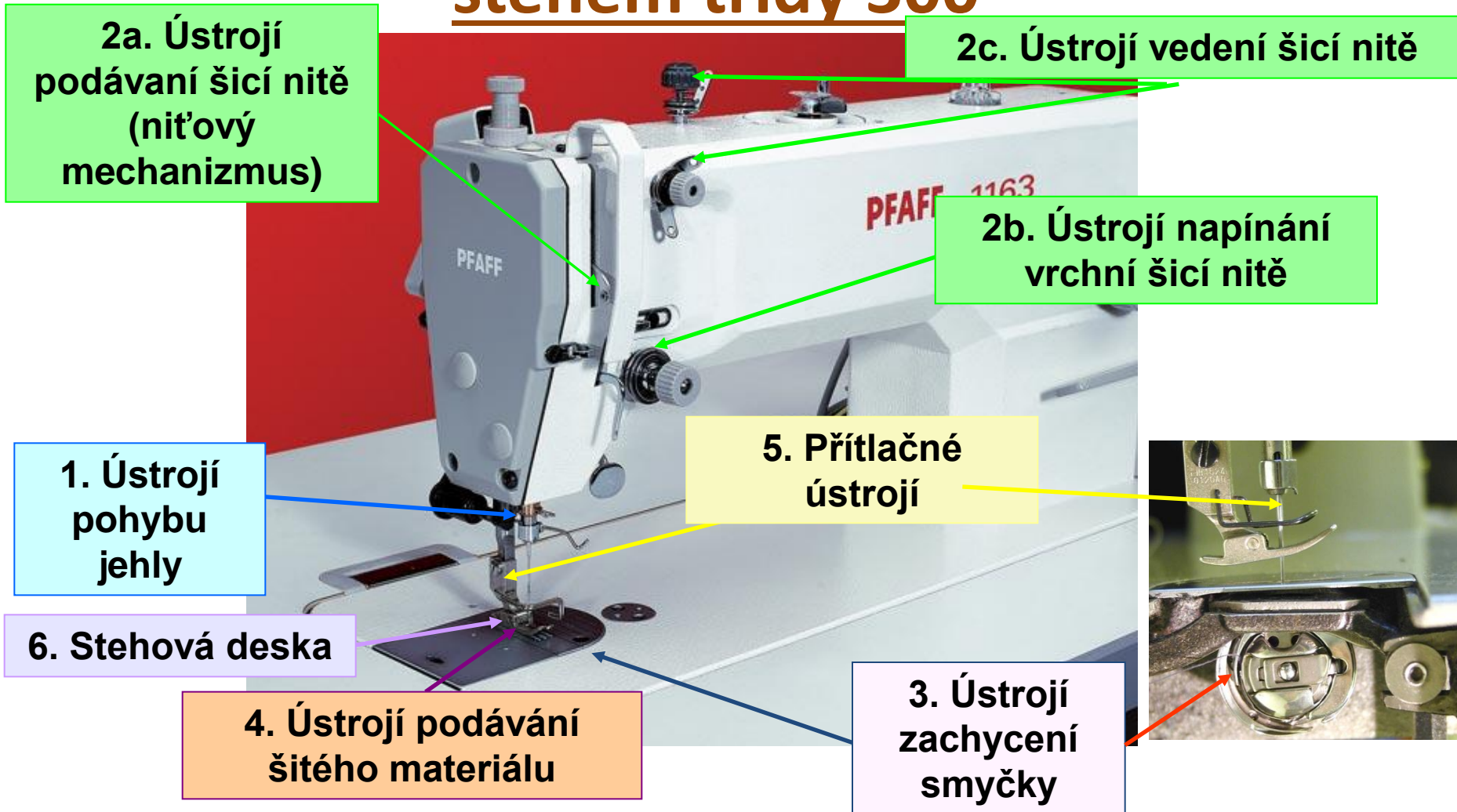
1. Aktivní stehotvorná ústrojí

- Ústrojí pohybu jehly
- Ústrojí podávání, napínání a vedení šicího materiálu(nitě)
- Ústrojí zachycení smyčky
- Ústrojí podávání šitého materiálu(sešívané textilie)

2. Pasivní stehotvorná ústrojí

- Přítlačné ústrojí
- Stehová deska

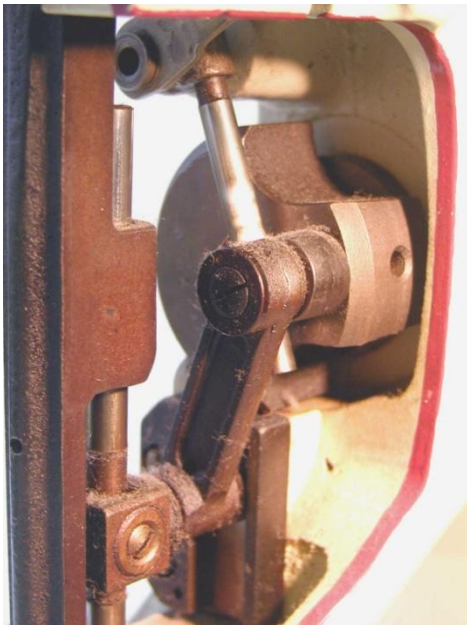
Mechanizmy šicího stroje s vázaným stehem třídy 300

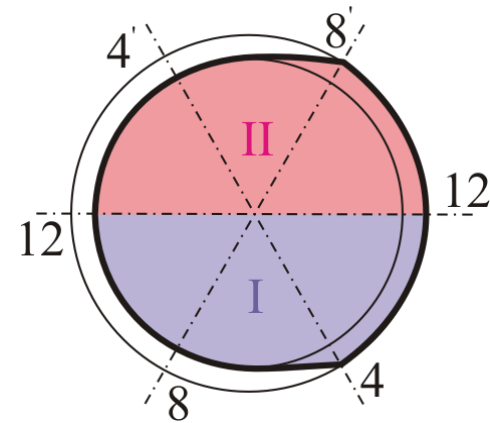
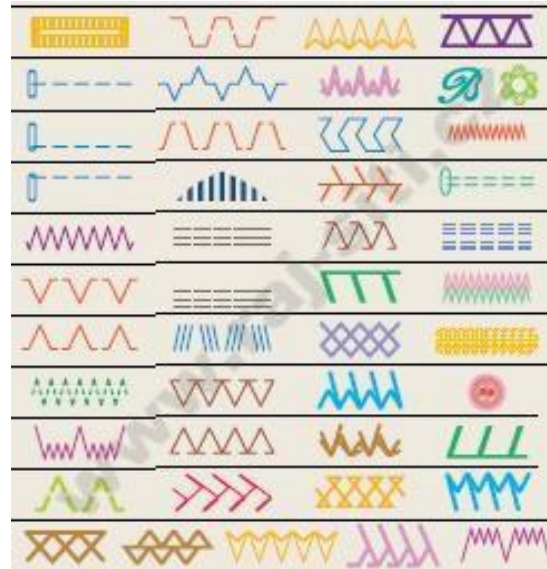
1. Ústrojí pohybu jehly

- zajišťuje pohyb jehly, aby při průchodu jehly šitým materiálem došlo k propíchnutí šitého materiálu a protažení vrchního šicího materiálu šitým materiálem

Klikový mechanismu - přímočarý vratný pohyb jehelní tyče

Váčkový mechanismus – různé tvary váčky - výkyvný pohyb – různé stehy – domácí ŠS

2. Ústrojí podávání, napínání a vedení šicího materiálu (šicí nitě)

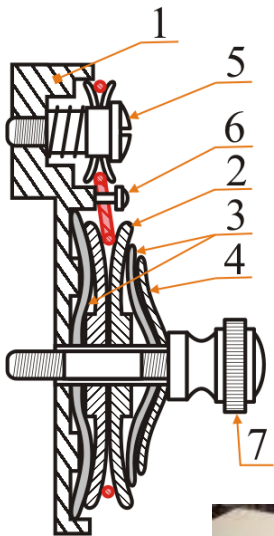
- 1. Nitový mechanismus** - úkolem je uvolnit a podat potřebnou délku vrchní nitě, podat nit jehle a chapači, svléknout vrchní nit z chapače a utáhnout vytvořený steh
- 2. Napínací mechanismy vrchní nitě** - správné napnutí procházející nitě, brzdí vrchní nit
  - rozdělení dle druhu zařízení:
  - **Kotoučové napínací ústrojí** - u šicích strojů s řetízkovým stehem
  - **Diskové napínací ústrojí** – u klasických šicích strojů s vázaný stehem

Napínací mechanismy vrchní nitě

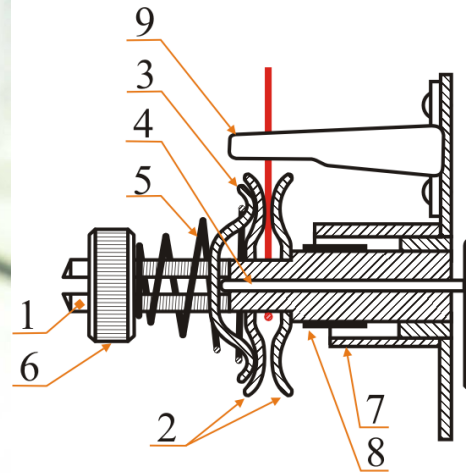
Kotoučové napínací ústrojí

u šicích strojů s řetízkovým stehem

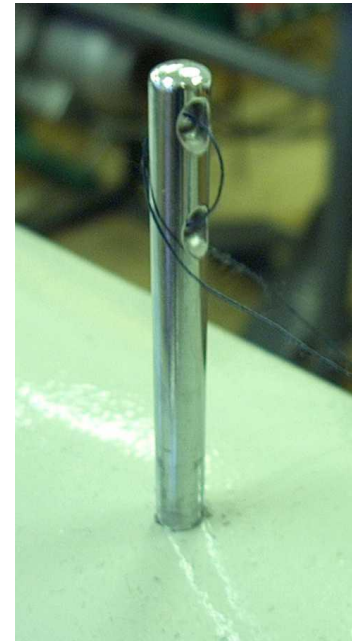
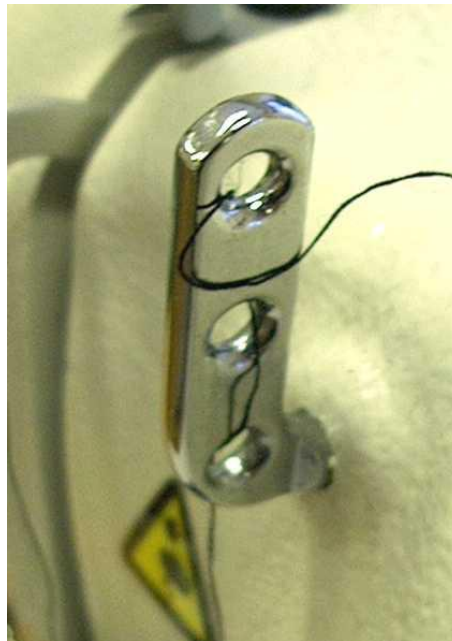
Diskové napínací ústrojí

u klasických šicích strojů s vázaným stehem

2. Ústrojí podávání, napínání a vedení šicího materiálu (šicí nitě)

3. Vedení vrchní nitě – pomocí drátěných a kolíkových vodičů, které slouží k vedení nitě, zabraňují vytváření nežádoucích smyček a umožňují změnu směru ve vedení šicí nitě

3. Ústrojí zachycení smyčky

- pro zachycení smyčky u vázaného stehu se používají člunky(dříve), dnes - chapač

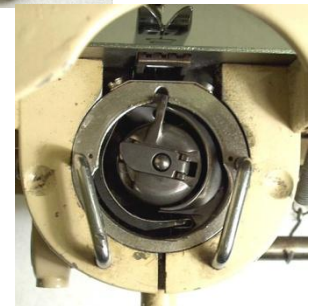
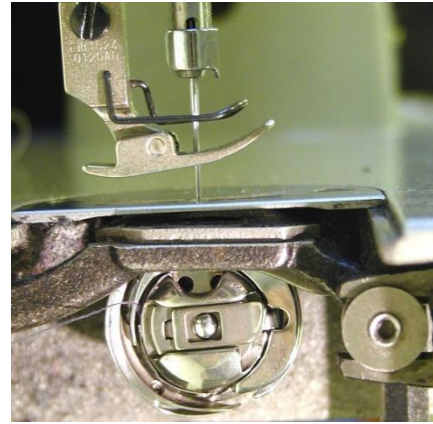

Chapač

- dělení podle osy otáčení:

- **horizontální**

- rotační
- kývavý

Rotační horizontální chapač

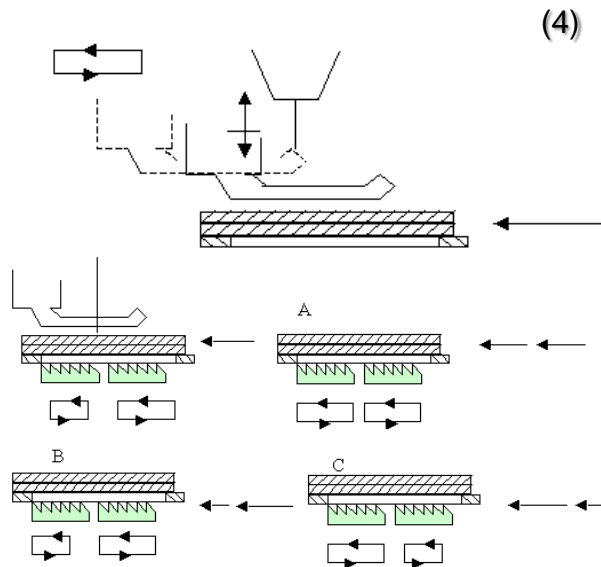
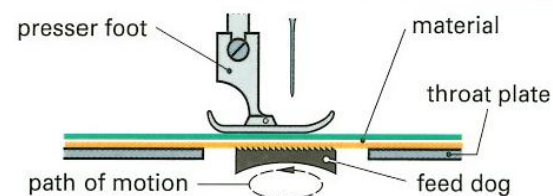
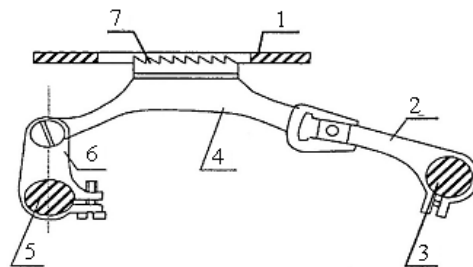
Kývavý horizontální chapač

- **vertikální**

4. Ústrojí podávání šitého materiálu

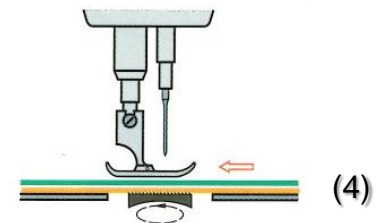
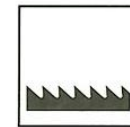
- spodní podávání
- vrchní podávání
- jehelní podávání
- diferenciální podávání
- ruční podávání, kombinované, speciální, přídatné transportní zařízení

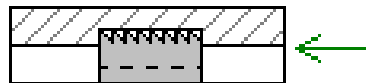
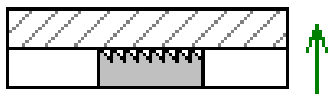
Spodní zoubkové podávání

- nejpoužívanější podávání
- šitý materiál je podáván zoubky (zoubkový podavač), které vystupují nad stehovou desku v okamihu kdy jehla opouští materiál a jde směrem vzhůru

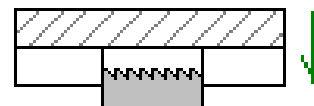
samotný pohyb zoubků má 4 fáze:

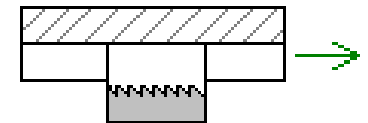
1. zvedání zoubků   **2. posun materiálu**

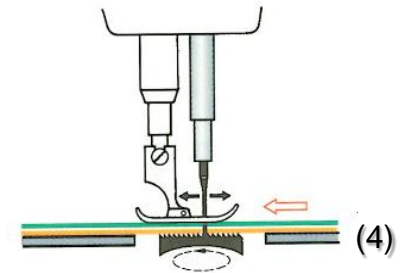
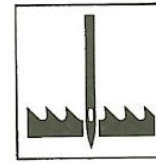
3. klesání zoubků

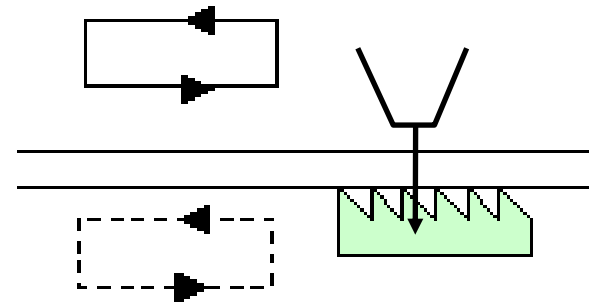
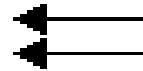
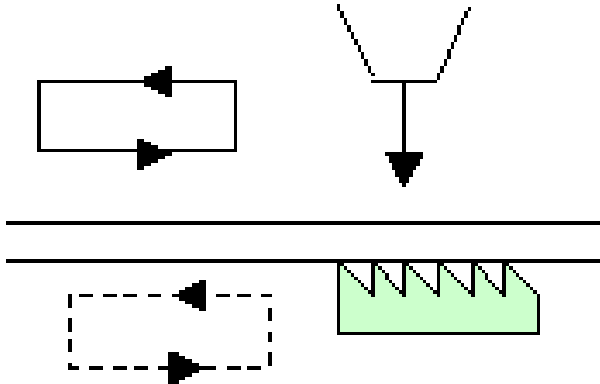
4. návrat zoubků do původní polohy

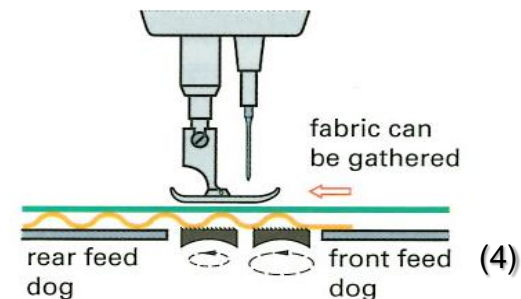
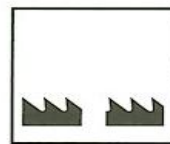
Jehelní podávání

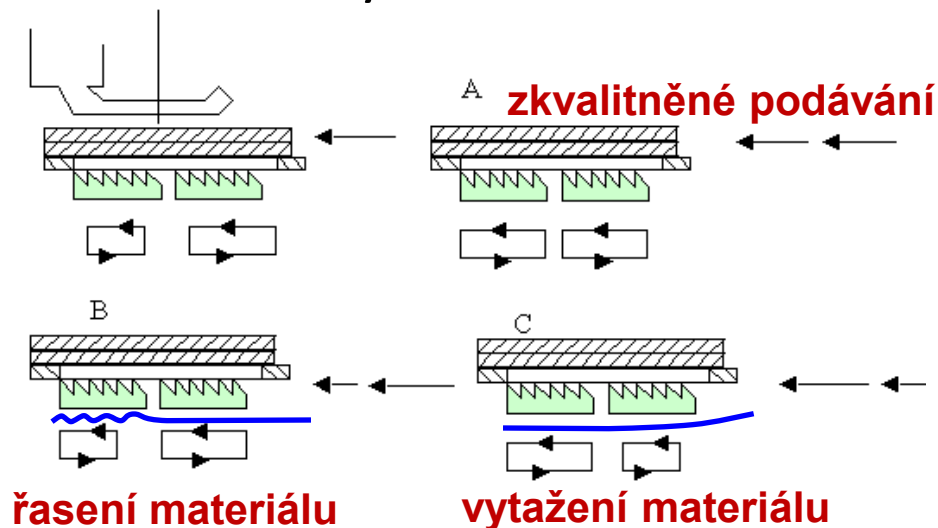
- jehla zapíchnutá v šitém materiálu se posouvá souběžně se spodním zoubkovým podáváním
- pro tento způsob podávání musí být tvarově přizpůsobena i patka
- pouze v kombinaci s jiným podáváním nikoli samostatně
- použití pro zpracování klzkých materiálů jako je například balónové hedvábí nebo materiály, které se těžko podávají

Diferenciální podávání

- použití dvou podavačů uložených za sebou
- vzájemné pohyby podavačů jsou časově shodné, ale je zde možnost délkového posunu
- nastavením jiných délkových posunů lze dosáhnout žádoucího řasení materiálu
- použití pro pružné materiály

Mechanizmy šicího stroje se stehem řetízkovým

- mezi řetízkové stehy řadíme stehy třídy 100, 400, 500, 600
- ústrojí zachycení smyčky - smyčkovač
- vedení spodní nitě totožné s vedením pro horní nit

Dvounitný řetízkový steh

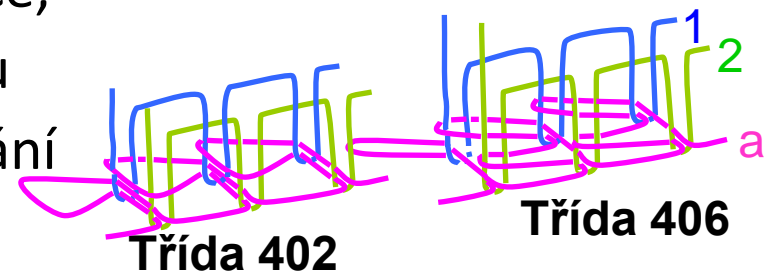
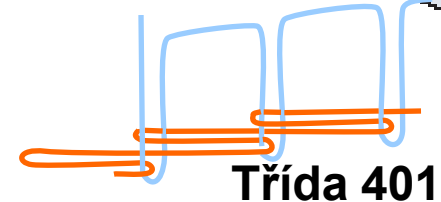
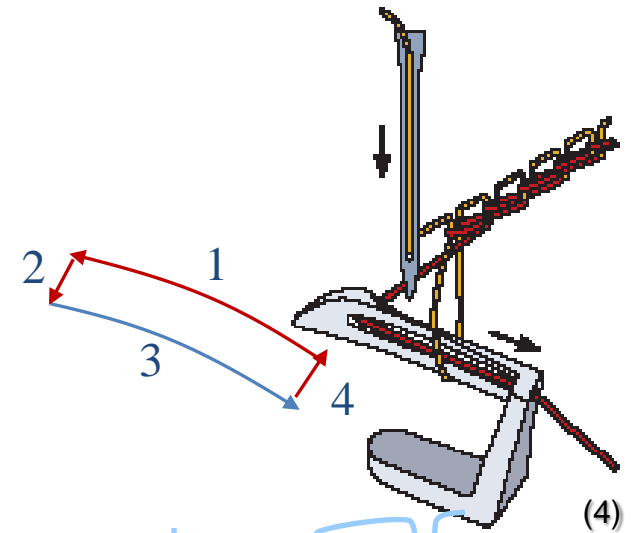
Obnitkovací steh

Krycí steh

Ústrojí zachycení smyčky

- steh je tvořen dvěma nebo více nitěmi vrchními (jehelními) a s jednou spodní nití
- ústrojí zachycení smyčky - smyčkovač – vede spodní nit
- pohyb v prostoru 1 – zachycení smyčky, 2 – výkyv dopředu, 3 – pohyb před jehlou, 4 – návrat do výchozí polohy
- smyčka jehelní nitě je provázána na spodní straně smyčkou spodní nitě ze smyčkovače, čímž se na spodní straně šitého materiálu vytvoří dvojité provázaný řetízek (provázání nití na rubní straně)

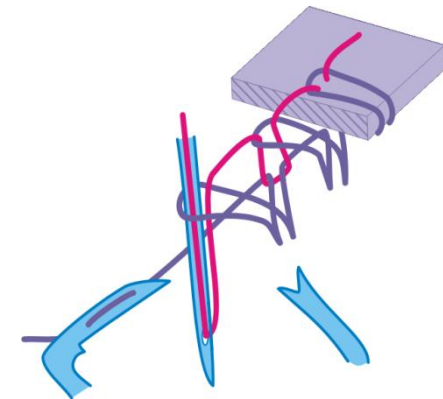
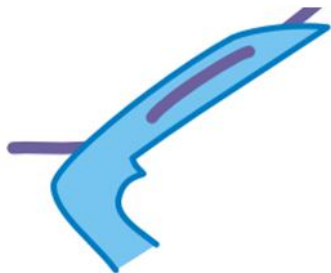

Rozdělení smyčkovačů

- vidlicový smyčkovač

- kývavý vedený smyčkovač

Dvounitný obnitkovací steh

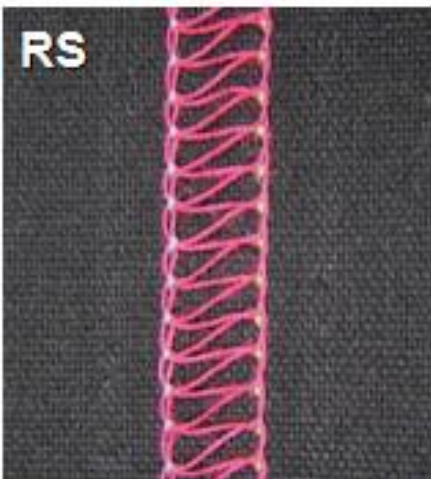
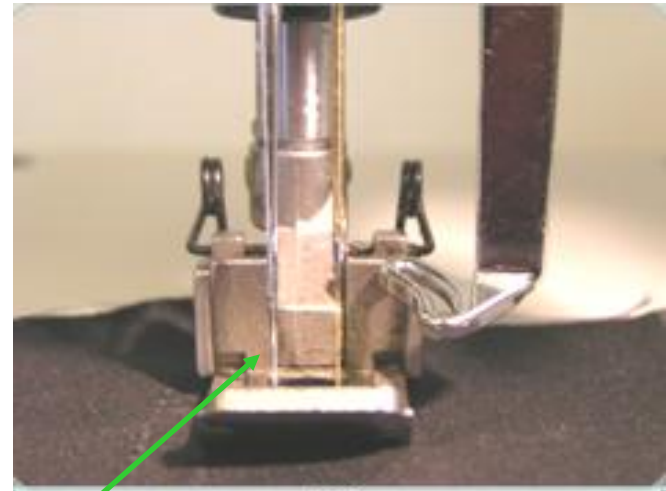
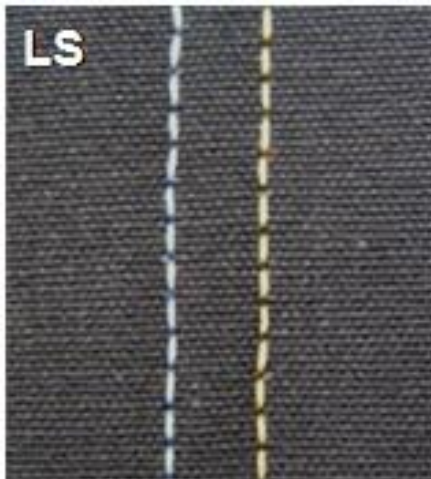
Šicí stroj s řetízkovým (3-nitný řetízkový steh)

- šicí stroje jsou: ploché s vyvýšenou základnou, nebo se spodním ramenem přímým, nebo zvláštního tvaru
  - dvoujehlové s třínitným řetízkovým stehem (spodem krycí)
    - použití k zahýbání dílů se současným vložením pruženky, zahýbání krajů oděvů z pletenin ...
  - tříjehlové se čtyřnitným řetízkovým stehem (spodem krycím)
    - k lemování prádla, našívání pruženky ...

- Mechanizmy šicího stroje s 3-nitným řetízkovým stehe (spodem krycí steh)

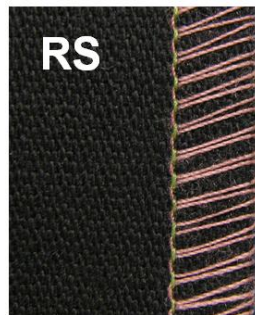
- **ústrojí pohybu jehly** - jehelní tyč koná přímočarý vratný pohyb
  - uchycení příslušného počtu jehel v jehelní tyči – jehly v zestupně uloženy (v nestejně výši) – bezpečné sejmutí všech smyček smyčkovačem
  - jehla blíže u smyčkovače – umístěna výše
- **ústrojí zachycení smyčky** - jeden smyčkovač – kývavý prostorový pohyb
- **ústrojí podávání šitého materiálu** - spodní zoubkové podávání nebo diferenciální podávání

Šicí stroj s řetízkovým stehem - třinitný řetízkový steh

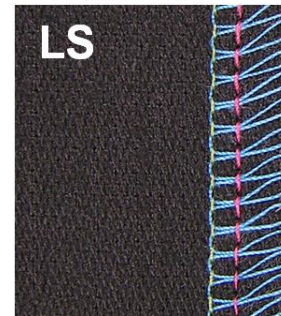

Mechanizmy šicího stroje se stehem obnitkovacím

- spojují a zároveň začišťují okraj šitého materiálu
  - obnitkovací steh třídy 500
  - začištění okrajů materiálu proti třepení (504-třínitný obnit. steh)
  - sešití pletenin, elastických materiálů (514-čtyřnitný obnit. steh, se zajišťovacím stehem)

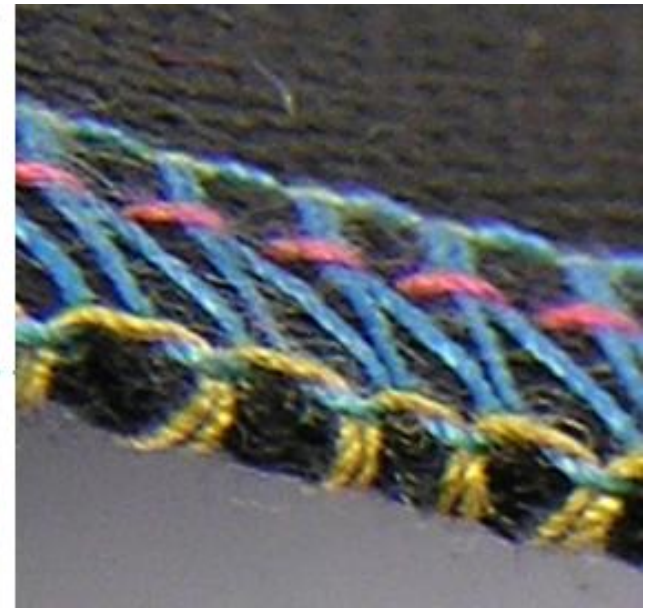
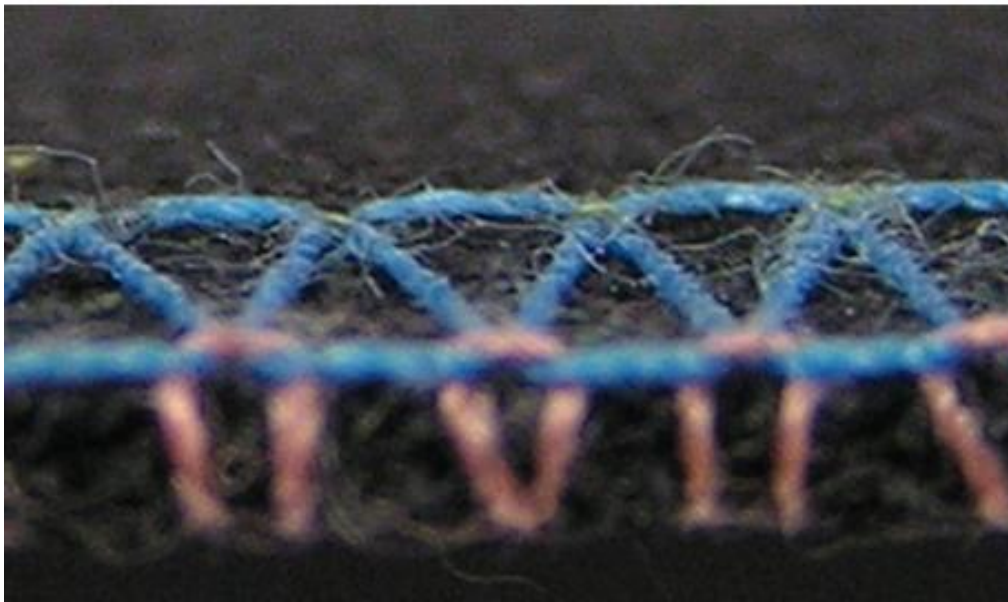
Třída 504

Třída 514

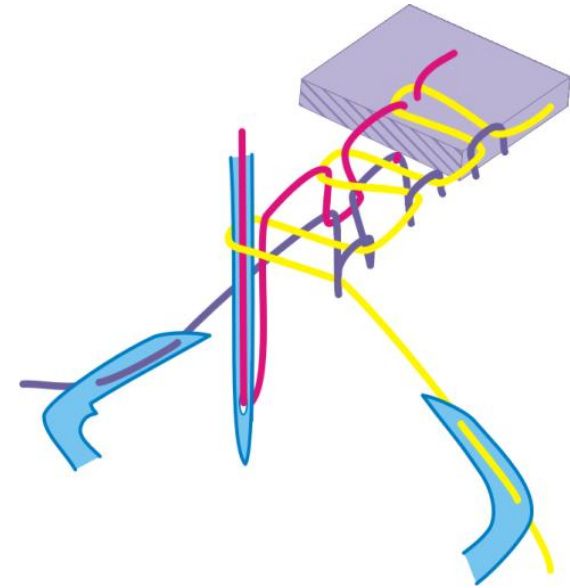

Obnitkovací steh

- Mechanizmy obnitkovacího stroje

- ze všech šicích strojů dosahují největších rychlostí
- jsou vybaveny ořezávacím zařízením s nožem svislým nebo šikmým
- **ústrojí pohybu jehly** – jehla koná přímočarý vratný pohyb, hlavní hřídel – je spodní hřídel
- **ústrojí zachycení smyčky** – **smyčkovač** pod stehovou deskou
  - levý a pravý smyčkovač - konají kývavý pohyb
  - levý – zachycuje smyčku z vrchní nitě,
  - pravý – zachycuje spodní smyčku a přenáší smyčku přes okraj šitého materiálu směrem na povrch – předkládá smyčku jehle
- **ústrojí podávání šitého materiálu** - spodní zoubkové podávání, nebo diferenciální podávání

Třínitný obnitkovací steh

Mechanizmy šicího stroje s krycím stehem

- stroje dvoujehlové, tříjehlové, čtyřjehlové a vícejehlové
- výroba oděvních výrobků a prádla z pletenin
- slouží k sešívání a překrývání dílů, našívání ozdobných stuh, krajek, pruženek, k lemování prádla
- krycí steh je vícenitný řetízkový steh, který využívá krycí nitě
- oboustranně krycí steh: krycí nit vedena po lící straně – ozdobný efekt, spodní nit kladena na rubní straně napříč provedeným řádkem

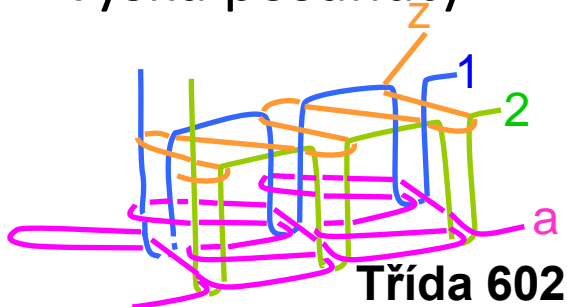
- Mechanizmy šicího stroje s krycím stehem

- **ústrojí pohybu jehly** - jehelní tyč koná přímočarý vratný pohyb, uspořádání jako u stroje s třínitým řetízkovým stehem
  - doplňkem jsou tvarované vodiče – pokládání vrchních krycích nití na povrchu šitého materiálu
- **ústrojí zachycení smyčky** - jeden smyčkovač – kývavý prostorový pohyb – vede spodní nit, pokládací vodiče – vedou krycí nit
- **ústrojí podávání šitého materiálu** - spodní zoubkové podávání, nebo diferenciální podávání

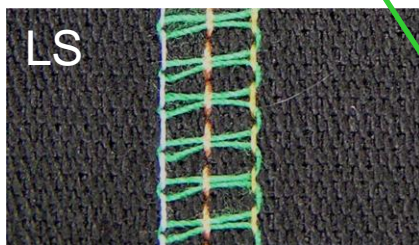
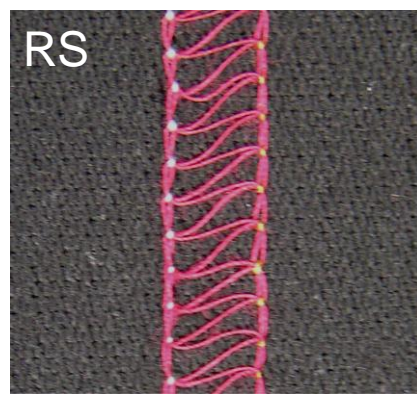
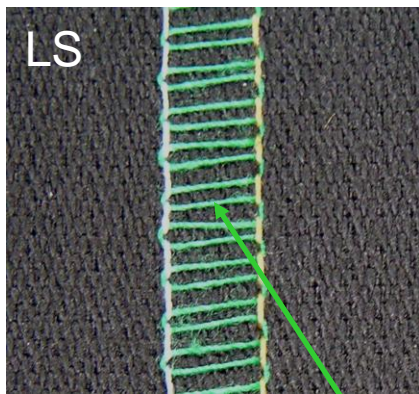

Šicí stroj s krycím stehem

- vedení spodní nitě stejné jako u vrchní nitě
- smyčkovač
- vrchní krycí nit – v zakladači
- jehly navzájem na výšku posunuty

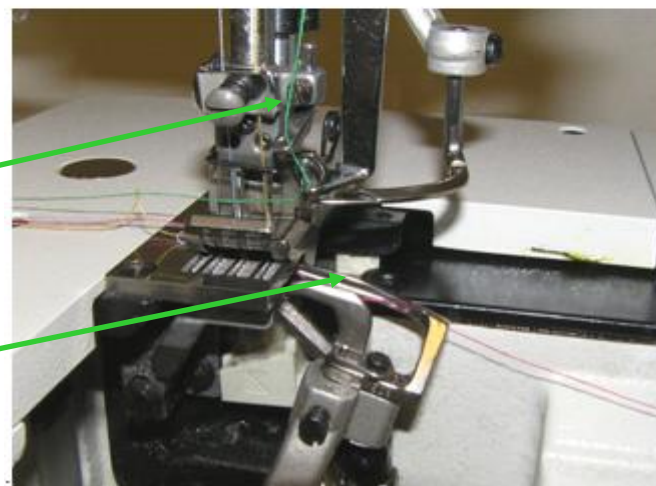
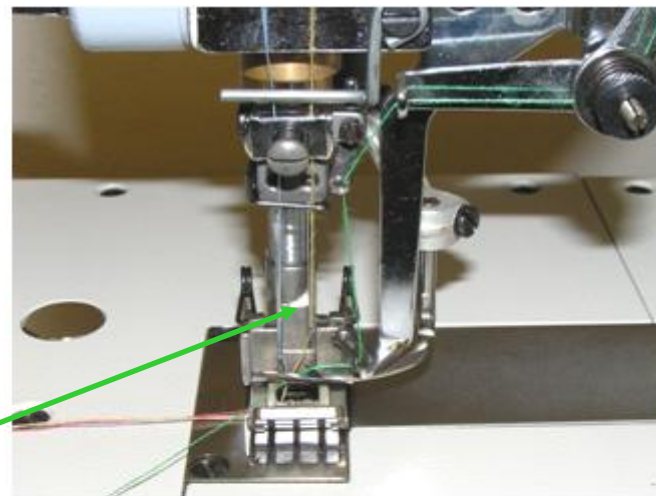
Spodem a vrchem krycí steh

2, 3 – vrchní nitě
(vedené v jehlách)

1 – krycí nit
(vedená v zakladači,
zachycená smyčkovačem
nad stehovou deskou)

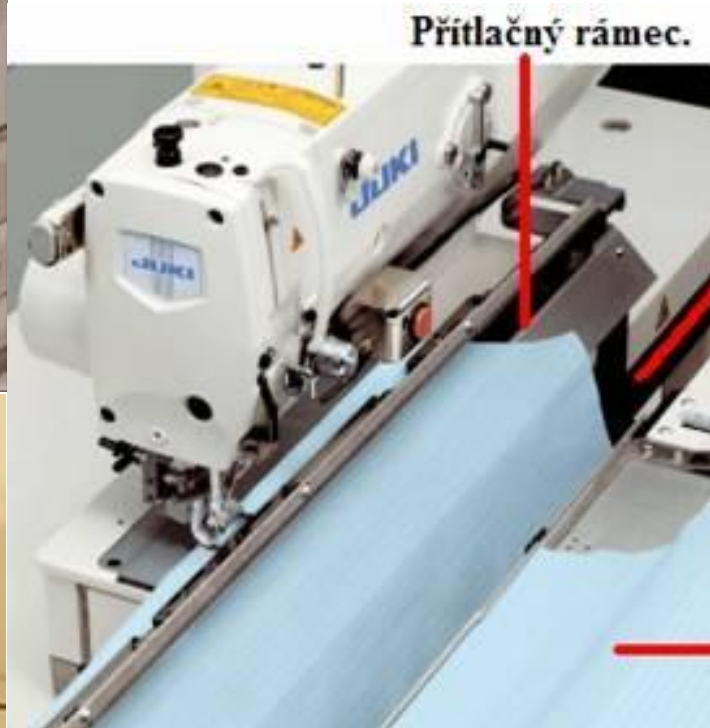
1 – spodní nit
(vedená v smyčkovači pod
stehovou deskou)

DALŠÍ SPECIÁLNÍ ŠICÍ STROJE V PROCESU ŠITÍ

- Dvoujehlové šicí stroje se stehem vázaným
- Šicí stroje pro imitaci ručního stehu
- Šicí stroje na vyšívání dírek (dírkovačky)
  - konfekční, prádlová
- Šicí stroje na přišívání knoflíků
- Vyšívací stroje
- Tužící šicí stroje
- Zapošívací šicí stroje

- Šicí stroje na vyšívání dírek (dírkovačky)

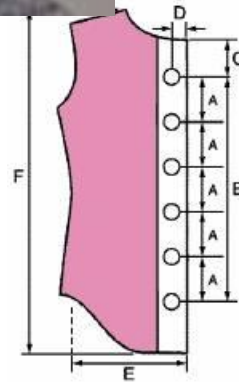

Přitlačný rámeček.

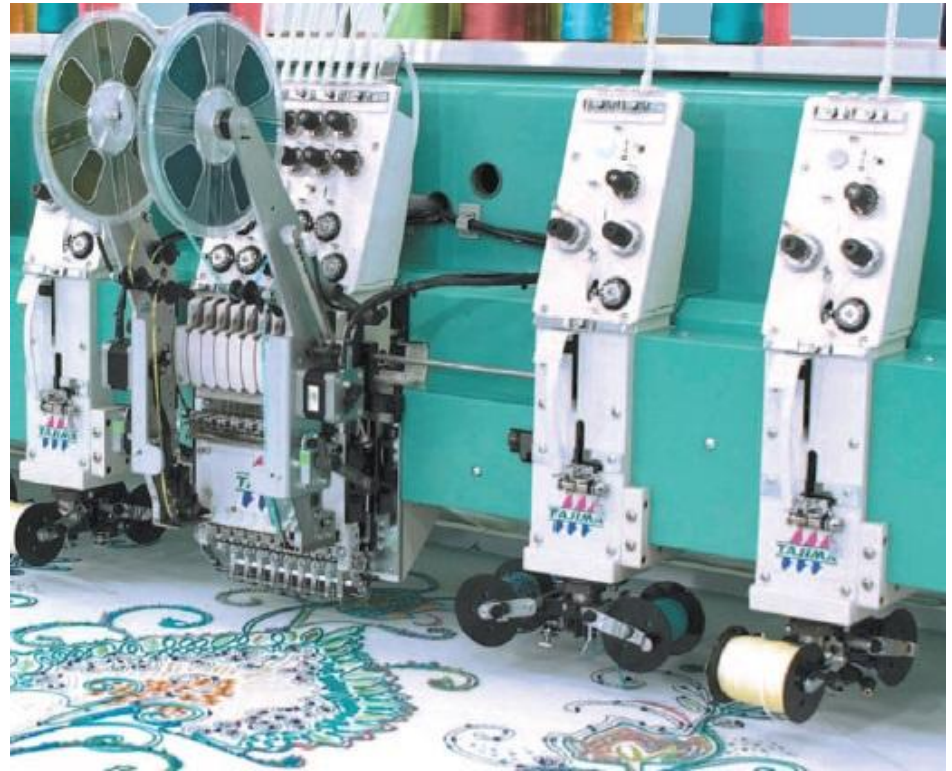
Zde materiál sklouzne na odkládací místo.

Podávací rameno, kde se připravuje šitý materiál.

- Šicí stroje na přišívání knoflíků

- Vyšívací stroje

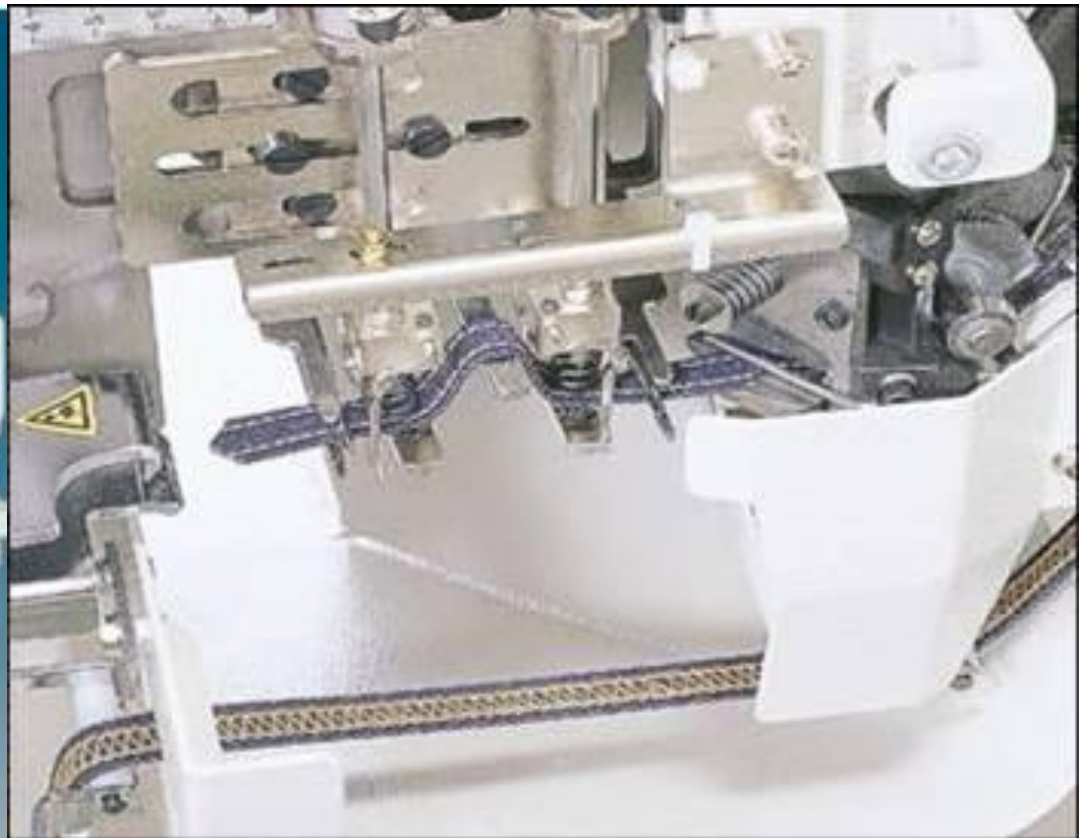
- Stroje na tvarové šití – závorovací, elektromagnetické
vodící šablony – límce, manžety, kapsy...

- Jednoúčelové agregáty - zvýšení produktivity

s neúplným výrobním procesem – instalace dvou strojů na jedné pracovní desce

- Jednoúčelové agregáty - zvýšení produktivity

s úplným výrobním procesem - jsou to agregáty zapojené s časovou návazností operace jeden nebo více pracovaných jednotek (šicích strojů).

NEKONVENČNÍ METODY SPOJOVÁNÍ

- nové způsoby spojování
- vhodně doplňují spojování šitím, nenahrazují ho
- **Lepení** – spojování pomocí adheziv (lepidel), materiál libovolného složení, za tepla i za studena, nerozebíratelný spoj
- **Svařování** – spojení termoplastických materiálů (alespoň 60 % termoplastických vláken, působením tepla a tlaku, vzniká svařený spoj - nerozebíratelný
  - folie, polypropylén, polyetylén, PVC
  - ultrazvukové svařování, svařování horkým klínem, vzduchem, vysokofrekvenční svařování
- **Nýtování** – nerozebíratelný bodový spoj za pomoci nýtů

- Svařování horkým klínem

- ohřev z vnitřní strany
- ohřívací element – horký klín
- materiál prochází podávacími válci, průchodem materiálu přes horký klín je materiál nataven a působením tlaku spojen

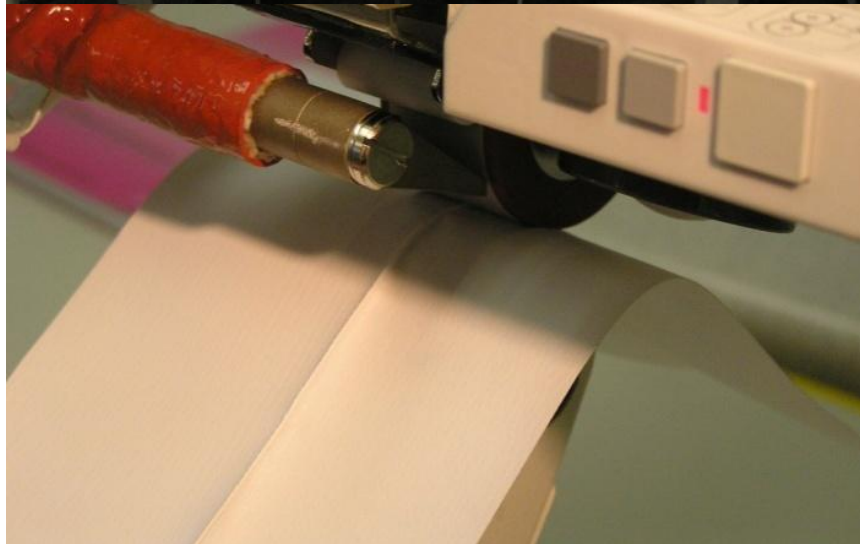
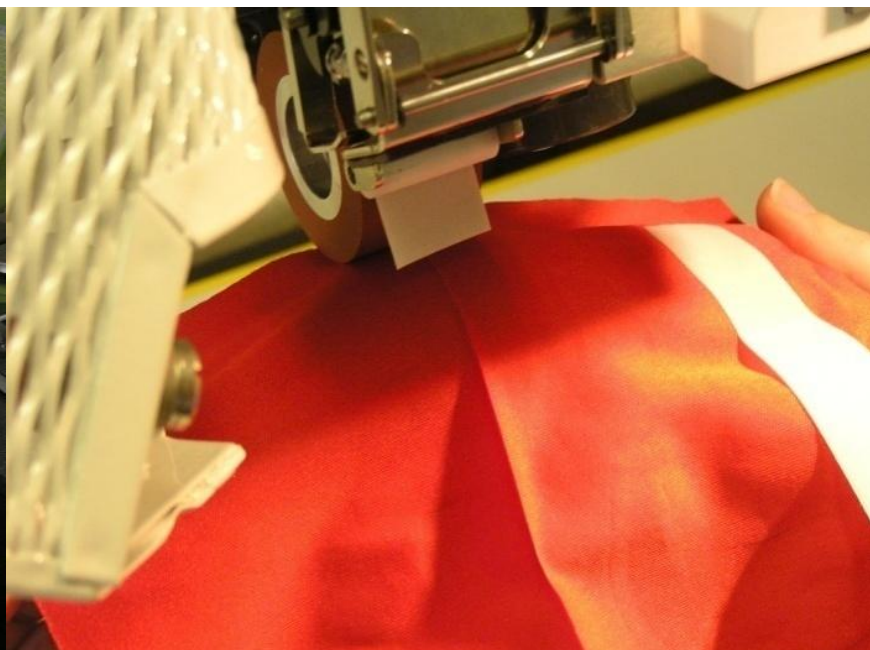

- Svařování horkým vzduchem – podlepení švů

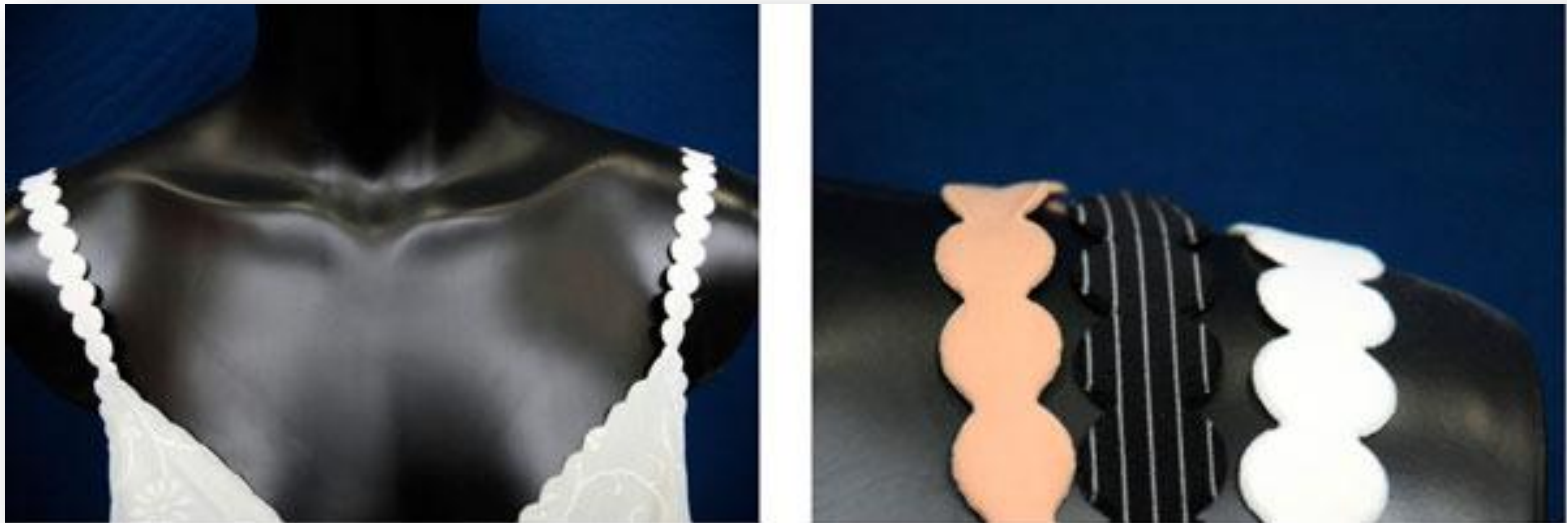
- pomocí horkovzdušné trysky je materiál nataven a tlakem přítlačných válečků je spojen
- horký vzduch natavuje termoplastický materiál na pásce

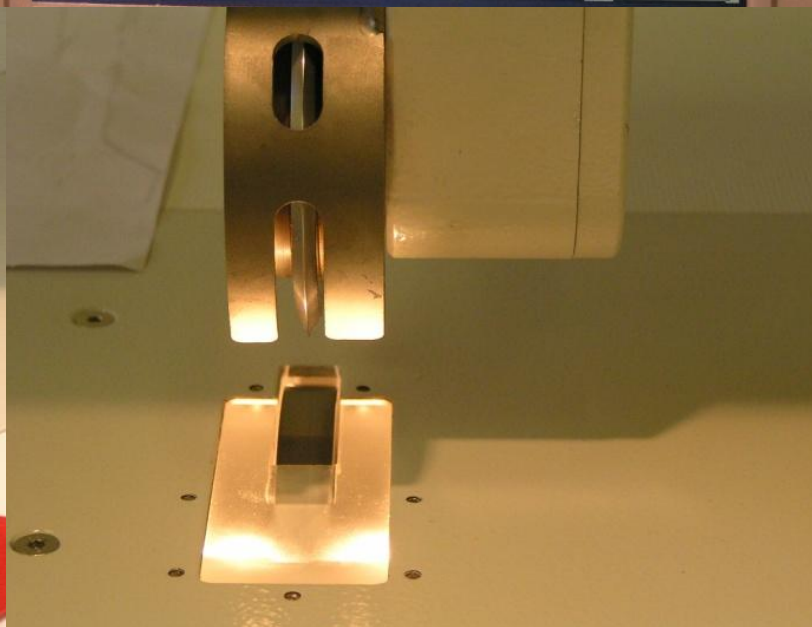
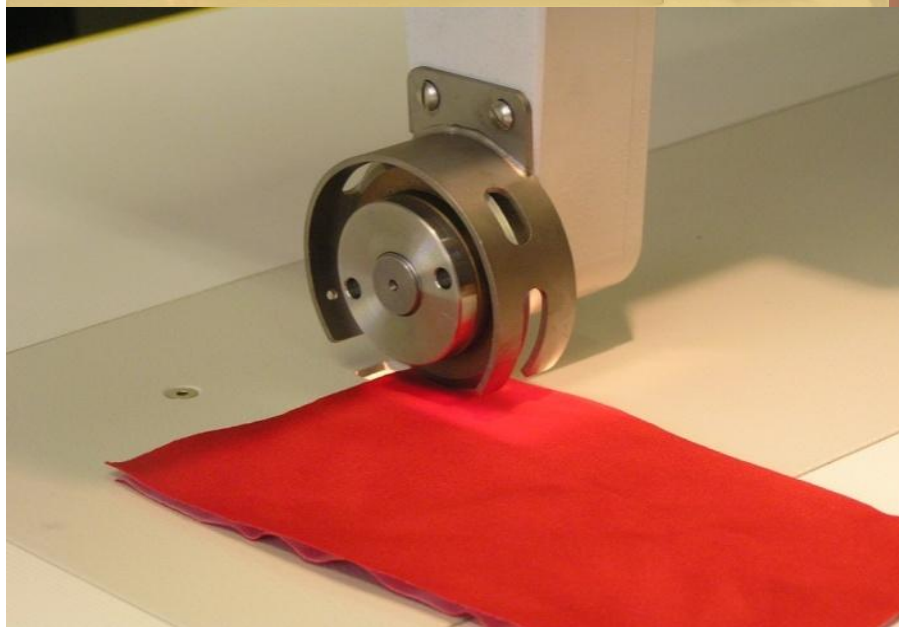

- Ultrazvukové svařování

- využívá mechanického kmitání o vysoké frekvenci – ultrazvuku, pro vytvoření svařovaného spoje
- piezoelektrický měnič (titanát bária)
- sonotrody jsou přitlačeny silou, která zajišťuje přenos ultrazvukových kmitů do místa spoje

- Outdoorová bunda

- Outdoorová bunda

Direct Alpine Tilak

Literatura

1. ZOUHAROVÁ, J., Výroba oděvů I, II, Liberec, TUL 2004
2. HASS, V., Oděvní stroje a zařízení I, II, Praha Informatorium 2000
3. Prospekty firem: Brother, Siruba, Tajima, Juki, Pfaff, ...
4. Eberle, H., Hornberger, M., Kupke, R., Moll, A., Hermeling, H., Kilgus, R., Menzer, D., Ring, W. Clothing Technology ... from fibre to fashion. Verlag Europa-Lehrmittel. 2008. ISBN 978-3-8085-6225-3

